Justis- og beredskapsdepartementet v/ Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Deres ref: 17/3618 **Vår ref:** 17/02361-4 **Dato:** 30.11.2017

NOU 2017:11 Bedre bistand - Bedre beredskap - Høringsinnspill fra UDI

Vi viser til brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 14. juni 2017 med invitasjon til å komme med høringsinnspill til NOU 2017:11 *Bedre bistand. Bedre beredskap.* Her følger UDIs kommentarer og merknader.

I mandatet til Særorganutvalget holdes arbeidsdelingen mellom særorganet Politiets utlendingsenhet (PU) og virksomhetene innen utlendingsforvaltningen utenfor utvalgets utredning. I utredningen vises det til en kommende utredning om ansvarsdelingen mellom PU og utlendingsforvaltningen. I den forbindelse henvises det til Prop. 61 LS (2014-2015) *Endringer i politiloven mv.* hvor det står at «Departementet bemerker at ved siden av den gjennomgangen av særorganstrukturen som skal gjennomføres, vil departementet utrede hvordan politiets oppgaver på asylområdet bør organiseres». UDI mener at en slik utredning av politiets oppgaver på asylområdet bør gjennomføres, uavhengig av hvorvidt Særorganutvalgets anbefalinger for PUs oppgaver følges eller ikke.

UDIs innspill til rapportens anbefalinger på utlendingsfeltet
For UDI er det avgjørende at det avsettes dedikerte ressurser til å løse politiets oppgaver på utlendingsfeltet, både for returoppgaver, asylsaker og oppholdssaker.

UDI understreker at retur er et eget fagområde som ikke bare dreier seg om uttransportering og drift av utlendingsinternatet. Returoppgaver er også delegasjonsbesøk, arbeid med returavtaler, oppfølging av spesialutsendinger med videre.

For at vi skal lykkes med målene på utlendingsfeltet er det nødvendig å se helheten i oppgavene som skal løses og sikre koordinert styring og prioritering. Gitt de avgrensingene som er gjort i Særorganutvalgets mandat og i utredningen, mener UDI at det å beholde PU, slik det foreslås i utvalgets modell 1, gir størst sikkerhet for dedikerte ressurser og kompetanse i politiet på asylfeltet.

Utlendingsdirektoratet
Norwegian Directorate
of Immigration

Hausmanns gate 21
Pb. 8108 Dep. NO-0032 Oslo
+47 23 35 15 00

udi@udi.no, www.udi.no
Organisasjonsnummer 974760746
Saksbehandler: Siri Edelsteen

Dersom oppgavene legges til et politidistrikt, blir styringslinjene lenger enn de er i dag. Vi er også usikre på om oppgavene på utlendingsfeltet vil bli tilstrekkelig prioritert i konkurranse med andre oppgaver i et politidistrikt. Vi viser her til at utvalget bruker som argument at det er store svingninger i oppgavene og ressursbehovet på asylfeltet, og ny organisering gjør at ressursene kan brukes mer fleksibelt i et politidistrikt. UDI er bekymret for hvordan den prioriteringen vil bli i praksis.

Dersom anbefalingen om at PU nedlegges og at oppgavene flyttes til Øst politidistrikt blir gjennomført, mener UDI at man gå gjennom PUs portefølje i den hensikt å flytte flest mulig av oppgavene til UDI framfor til Øst politidistrikt. Det bør videre settes av dedikerte ressurser tilpasset de konkrete oppgavene på utlendingsfeltet som blir med over i Øst politidistrikt, og det er behov for å etablere styringsmekanismer som sikrer at dette gjøres i praksis. Det må også organiseres slik at styringslinjene ikke blir for lange og kompliserte.

UDI støtter anbefalingene om at Politidirektoratet (POD) bør avklare fagansvarsrollen med underliggende enheter og at POD bør skille tydeligere mellom strategiske og operative oppgaver overfor underliggende enheter. UDI mener at en utredning av politiets oppgaver på asylfeltet kan være ett element i oppfølgingen av disse anbefalingene.

UDI er enige i utvalgets vurdering av ID-feltet og støtter anbefalingen om en egen utredning for å undersøke effektiv bruk av ressurser i arbeidet med identitetsfastsettelse og annet ID-arbeid i politiet og forvaltningen for øvrig. En slik utredning bør inkludere hvordan det jobbes med identitetsfastsettelse i asylsaker. En slik utredning bør ses i sammenheng med utredningen om arbeidsfordelingen mellom politiet og UDI på utlendingsfeltet, da dette hører tett sammen. Eventuelle anbefalinger knyttet til fremtidig arbeidsdeling kan ha betydning for hvordan arbeidet skal organiseres i politiet.

Behov for utredning om arbeidsdelingen mellom politiet og UDI
Som det framgår av regjeringens budsjettforslag til Stortinget for 2018, er det ønskelig å samle den innledende asylsaksbehandlingen på ett ankomstsenter i Norge, for å sikre at myndighetenes og asylsøkernes behov blir ivaretatt på en god måte. UDI mottok 19. oktober 2017 (JDs referanse 17/5793) oppdragsbrev hvor UDI og POD bes om sammen å videreutvikle og gjennomføre ankomstsenterløsningen, med forbehold om Stortingets budsjettvedtak. UDI mener at en samlokalisert løsning aktualiserer behovet for å vurdere ansvarsfordelingen mellom UDI, politiet og andre aktører på asylområdet.

UDI mener at politiet har en viktig rolle i myndighetens håndtering av asylsøkere, men at UDI bør ha hovedansvaret for asylprosessen og at vi kan overta ansvaret for noen av oppgavene som politiet gjør i dag. Særorganutredningen viser også til at mange oppgaver som PU håndterer i dag strengt tatt ikke krever politikompetanse.

Konkrete innspill til rapportens innhold
Utover de overordnede innspillene over, har vi også funnet konkrete formuleringer i rapporten som vi ønsker å kommentere:

Beskrivelsen av PUs oppgaver på utlendingsfeltet i rapporten er upresis og til dels misvisende, og det er uklart hvorvidt dette har hatt betydning for anbefalingene. Dette gjelder for eksempel omtalen av PUs bistand til politidistriktene (side 170, 174 mv.). UDI gjør oppmerksom på at PU har begrensete oppgaver knyttet til oppholdssaker, og at det derfor er misvisende å si at PU har det nasjonale ansvaret for å bistå politidistriktene med kontrollvirksomhet og identitetsundersøkelser. Det er UDI som styrer politidistriktene faglig gjennom rundskriv, for eksempel retningslinjer om identitetsvurderinger og -undersøkelser. PU styres også faglig av UDI i asylprosessen, for eksempel gjennom retningslinjer om asylregistrering. Vi savner også en nærmer omtale av Nasjonalt ID-senter sin rolle som bistandsorgan for politidistriktenes og PUs arbeid knyttet til dokumentundersøkelser (både opplæring og gjennomføring av dokumentundersøkelser). Det samme gjelder politidistriktenes andrelinjefunksjon knyttet til identitetsundersøkelser (dokumentkontroll, ID-samtaler). Det er også upresist at PU omtales som et nasjonalt organ for identitetsfastsettelse, da PU ikke fastsetter identiteten til søkere i oppholdssaker. I asylsaker forbereder PU saken og foretar dokumentundersøkelser, mens UDI og UNE tar stilling til identiteten i vedtaket. Ansvaret for identitetsfastsettelse i utlendingssaker er delt mellom de ulike aktørene i utlendingsforvaltningen.

Det fremgår i punkt 15.5.1 at utvalget anser PU som et nasjonalt og internasjonalt koordineringspunkt for utlendingsforvaltningen. UDI påpeker at dette ikke er riktig.

UDI støtter utvalgets vurdering av viktigheten av å prioritere det internasjonale samarbeidet innenfor Kripos sine ansvarsområder. Betydningen av internasjonalt samarbeid gjelder også for kunnskap om migrasjonsbildet. I 2015 så vi særlig at Kripos sine analyser om migrasjonsstrømmen utgjorde et viktig kunnskapsgrunnlag for oss.

På s. 172 står det at JD var prosjekteier for PUMA. Det stemmer ikke. Det var UDI som var prosjekteier for PUMA.

Med hilsen

Frode Forfang
direktør

Stephan Mo
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur.

Brevet sendes kun elektronisk.